

medicus. „Maar”, vervolgt hij, „dàt is een kunst, om doctor en meester waarachtig te zijn”. Inderdaad: als men alles nagaat wat van den goeden arts geëischt wordt, dan zou men uit willen roepen: Wie kan dan zalig worden? Er blijft een tekort, ook bij Paracelsus, die toch geheel onzelfzuchtig zijn roeping volgde.

Het onderscheid, dat door moderne medische moralisten, zooals E. Lieck, gemaakt wordt tusschen „medicus” en „arts”, zien we aldus ook reeds bij Paracelsus. Een knap vakman is nog geen echte arts. De ware arts mag geen goede vaktechniek ontberen — ook die is deel van zijn trouw, van zijn „liefde” — maar die vaktechniek alléén zou hem slechts „Mediziner” laten. Neen: de genezing is ook afhankelijk van zijn persoonlijkheid, van zijn psychologisch inzicht, zijn belangstelling in zijn patiënt, zijn volkomen geïnteresseerdheid in het ziektegeval, ja tenslotte zijn „uit God voortkomen”. Paracelsus zegt beiden: de ware arts „aus der Natur wächst er” en ook „aus Gott geht er hervor!” Voor Paracelsus vloeit de natuurstudie, de medische wetenschap, voort uit de roeping tot arts; het arts-zijn echter komt voort uit zijn praktische religie, de navolging van Christus. Dit past misschien niet geheel bij onze tijd, waarin medici wel spreken over hun „ziekenmateriaal” en paedagogen over hun „leerlingenmateriaal”.

Natuurlijk is het niet voor een ieder weggelegd arts te worden naar Paracelsus' ideaal. Ook de zuiver wetenschappelijke medicus, die ontdekkingen doet aan „ziekenmateriaal”, heeft zijn taak. Maar het is niet noodig, dat een belangrijke ontdekking op iemand's naam staat, wil hij een groot arts zijn; anders is de waarde van een Harvey, anders die van een Paracelsus. Er zijn apostelen en leeraars; Paracelsus is een aposteltype. Hij blijft een lichtend ideaal, een maatstaf voor hen, die zich tot arts geroepen voelen. In onze tijd kan men naast hem plaatsen Albert Schweitzer en zoovele zendeling-artsen, die gedreven worden door een evangelische liefde voor God en den naaste en niet de nuttigheid of de wetenschap zoeken in de medicijnen; die meer arts dan geleerde zijn.

Aan het eind van zijn betoog gaat Paracelsus terug tot de oorsprong van den arts, tot God, die het licht der geneeskunde geeft, maar ook de grens bepaalt. Ook de ware arts kan niet alles; de beste wetenschap en de grootste toewijding staan soms machteloos. „God geeft dag en nacht; ook de „Nacht der arznei”, de dood. Maar daarom is God er nog wel en ook de „arznei” blijft en schijnt”. Maar dan verzet hij zich tegen de valsche vroomheid der wolfsartsen, die zich achter God willen verschuilen: „loopt het goed af, dan hebben zij het gedaan; loopt het verkeerd af, dan is het Gods hand. Maar God rekent hen de gevolgen van hun onkunde als een moord aan”. De arts mag zich niet verantwoorden, naar Paracelsus' meening, door zich op God te beroepen. God's wil is ondoorgrondelijk, „niemants ist